

Oslo kommune ved Bymiljøetaten

Naturfaglig vurdering av innsetting av nytt lukehus og gjenåpning av bekkeløp i nordenden av Østensjøvannet

2013-14-02 Oppdragsnr.: 5114384

Rev.	Dato: 14.3.2013	Beskrivelse: Naturfaglige vurderinger av innsetting av nytt lukehus og gjenåpning av bekkeløp i nordenden av Østensjøvannet	Utarbeidet: Eirik Bjerke Thorsen	Fagkontroll: Leif Simonsen	Godkjent: Henrik L. Johansen
------	--------------------	---	--	----------------------------------	------------------------------------

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

1 Sammen drag

Formålet med denne rapporten er å vurdere konsekvenser av det planlagte arbeidet med å etablere nytt vannregime i Østensjøvannet i Oslo. Tiltaket vil innebære fysiske inngrep i verdifulle naturtyper og i Østensjøvannet naturreservat, i tillegg til at nytt vannregime vil kunne påvirke økologiske forhold i vannforekomsten og nærliggende omkringliggende områder.

Østensjøvannet og omkringliggende våtmarksområder utgjør Østensjøvannet miljøpark og ble vernet som naturreservat 2. oktober 1992. Området har stort biologisk mangfold som regnes som en av Norges rikeste innsjøer når det gjelder vanntilknyttede karplanter. I tillegg er det påvist nesten 2000 insektarter, mer enn 200 fuglearter og flere arter med flaggermus, amfibier, snegler og igler. Flere av disse står oppført på Norsk rødliste 2010. Området er også ansett for å være et viktig hekke- og rasteområde for fugl.

Det er også knyttet store utfordringer til forurensningssituasjonen i vannet. Utbyggingen av omkringliggende områder har bidratt til at næringstilførselen til vannet har økt kraftig. Det meste av tidligere tiders tilførsler av sterkt forurenset avløpsvann er nå tilnærmet stoppet, men Østensjøvannet er fortsatt en svært eutrofiert innsjø. Det har vært tidvis kraftig oppblomstring av cyanobakterier på grunn av den sterke næringsbelastningen. Østensjøvannet har også periodevis stor oppblomstring av vasspest, som etablerte seg her allerede i 1925.

Nytt vannregime som i større grad gjenspeiler naturlig vannstandsvariasjon ønskes innført i Østensjøvannet for å bedre hekkeforholdene for fugl og for om mulig bedre vannkvaliteten i innsjøen. Utkoblingen av den gamle heverten inne i overløpskonstruksjonen vil også gi en jevnere vannstand som reduserer utvasking og erosjon i strandsonen. Man vil kunne holde vannstanden nede i hekkeperioden, noe som vil være av stor betydning for hekkende fugl. Videre kan man også ha en eller flere kontrollerte flommer utenom hekketiden. Dette vil kunne bidra til å ivareta naturverdier på nærliggende terrestrisk fuktmark ved å redusere gjengroing.

Åpningen av Østensjøbekken i nordenden av vannet vil gi utløpet et mer naturlig preg ved fjerning av eldre infrastruktur delvis innenfor dagens reservatgrenser. I dag ser det ikke ut til at bekken er tilgjengelig for fisk fra Østensjøvannet, noe den vil bli med en åpning av bekkeløpet. Yngleplasser for amfibier, som har dukket opp i vannforekomster langs det nedgravde røret, vil dermed sannsynligvis bli borte ved gjennomføring av tiltaket.

Heverten har hatt kapasitet til å senke vannstanden i Østensjøvannet ganske raskt. Dette kan forklare hvorfor det ble konstatert mange manglende årsklasser av mort (*Rutilus rutilus*) ved prøvefiske i 1998. Dersom heverten har vært bestandsregulerende for mort i Østensjøvannet er det sannsynlig at mortbestanden vil øke når heverten settes ut av funksjon. Stor bestand av mort vil ytterligere kunne redusere vannkvaliteten i Østensjøvann ved nedbeiting av zooplankton og resirkulering av sedimentert fosfor.

Endring av vannstandsregimet i Østensjøvannet mot naturlig forekommende årstidsvariasjoner vurderes å være positivt for vannforekomsten og for omkringliggende, terrestriske naturverdier. Med utførelse ved hjelp av maskiner med begrenset størrelse vil tiltaket medføre begrensede inngrep i verdifulle naturtyper og i Østensjøvannet naturreservat. Etablering av grovrist i forkant av nytt overløp og ved kulvert under turveier i nordenden av Østensjøvannet ved åpning av Østensjøbekken vil lette arbeidet med å fjerne løsnede plantedeler av vasspest. Dette vil også kunne være med å redusere potensialet for spredning av arten til Alna.

Det anbefales at vannkvaliteten, limnisk flora og fiskesamfunnet i Østensjøvannet overvåkes etter gjennomføring av tiltaket. Særlig vurderes en eventuell bestandsøkning av mort som potensielt svært skadelig for vannkvaliteten i Østensjøvannet. Bekjempelse av mort er arbeidskrevende, men har tidligere gitt gode resultater i lignende vannforekomster.

Innhold

1	Sammendrag	3
2	Bakgrunn for tiltaket	6
3	Dagens situasjon	9
4	Anbefalinger knyttet til gjennomføring av tiltaket og mulige konsekvenser	15
5	Referanser	22
6	Vedlegg	23

2 Bakgrunn for tiltaket

Norconsult AS skrev i 2010 en rapport med anbefalte tiltak for bedring av vannregimet i Østensjøvannet for Oslo kommune. Her ble dagens utfordringer i og rundt vannet belyst. Det ble også foreslått tiltak som kunne bedre på dagens situasjon. Overløpet har en løsning med hevert som ikke gir en kontrollert regulering av vannet. Man ønsker derfor å legge ned heverten, og erstatte denne med en luke med automatisk styring.

Formålet med denne rapporten er å vurdere konsekvenser av det planlagte arbeidet med å etablere nytt vannregime i Østensjøvannet. Tiltaket vil innebære fysiske inngrep i verdifulle naturtyper og i Østensjøvannet naturreservat, i tillegg til at nytt vannregime vil kunne påvirke økologiske forhold i vannforekomsten og nærliggende omkringliggende områder.

Kort beskrivelse av Østensjøvannet og biologiske kvaliteter

Østensjøvannet ligger innenfor byggesonen i Oslo og er et mye brukt rekreasjonsområde hele året. Oslo kommune skal søke å forvalte området med tanke på både det biologiske mangfoldet i og rundt innsjøen, samt legge til rette for rekreasjon.

Østensjøvannet og omkringliggende våtmarksområder utgjør Østensjøvannet miljøpark og ble vernet som naturreservat 2. oktober 1992. Området har stort biologisk mangfold som regnes som en av Norges rikeste innsjøer når det gjelder vanntilknyttede karplanter. I tillegg er det påvist nesten 200 insektarter, mer enn 200 fuglearter og flere arter med flaggermus, amfibier, snegler og igler. Flere av disse står oppført på Norsk rødliste 2010. Området er også ansett for å være et viktig hekke- og rasteområde for fugl.

Det er også knyttet store utfordringer til forurensningssituasjonen i vannet. Utbyggingen av omkringliggende områder har bidratt til at næringstilførselen til vannet har økt kraftig. Det meste av tidligere tiders tilførsler av sterkt forurenset avløpsvann er nå tilnærmet stoppet, men Østensjøvannet er fortsatt en svært eutrofiert innsjø. Det har vært tidvis kraftig oppblomstring av cyanobakterier på grunn av den sterke næringsbelastningen. Østensjøvannet har også tidvis stor oppblomstring av vasspest, som etablerte seg her allerede i 1925. Dette er landets første registrerte forekomst.

Beskrivelse av dagens regulering

I dag tappes vannet hovedsakelig gjennom en hevert og tilknyttet flomløp. Dette ble etablert i 1966 på grunn av hyppige oversvømmelser i Østensjøbekken. Vannet fra hevert/overløp ledes inn i en utsprengt tunell som leder vannet til samløp med Østensjøbekken ved Bryn-senteret. Noe vann går fortsatt ut i Østensjøbekken fra Østensjøvannet. Fra Møllendammen ved Christinedal på Bryn ledes vannet i rør til Alna. Når heverten er i funksjon fluktuerer vannstanden i Østensjøvannet mellom ca.

kote 105 og 104,80. I den senere tid har heverten imidlertid sluttet å fungere med uønskede oversvømmelser i hekketiden som resultat.

Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune beskrev i 2003 en rekke tiltak for å bedre vannkvaliteten i Østensjøvannet:

- Videreføring av arbeidet med å spore opp og rette på feil på ledningsnettet. Visjonen er nullutslipp av forurenset avløpsvann til Østensjøvannet.
- Anleggelse av våtmarker eller renseparker i utløpet av bekkene, som kan ha god renseeffekt både på overflateavrenning til bekkene og kloakktilførsler. De mest aktuelle stedene er Smedbergbekken og Bølerbekken.
- Gjenåpning av bekker, tilbakeføring av vann og forhindre at nye bekker legges i rør for å øke selvrensingen og øke vanngjennomstrømningen.
- Begrense mating av fuglene.
- Fortsette med å overføre vann fra Nøkle vann til Østensjøvannet.
- Vurdere å behandle bunnslammet kjemisk for å hindre utlekking av fosfor fra bunnslammet.

Norconsult AS's rapport fra 2010 belyste øvrige problemstillinger knyttet til vannet:

- Vannstanden er for høy i hekketiden til at hovedtyngden av vannfugler kan gjennomføre en vellykket hekking, da reirene oversvømmes. Dette gjelder i perioden 20. april - 15. juni.
- Det er registrert erosjon på øyene i den sørlige delen av vannet. Dette kan blant annet skyldes de raske vannstandssenkningene i magasinet, som er en følge av at overløpet ved Østensjøvannet er utstyrt med en hevert.
- For å oppnå en raskere utskiftning av vannmassene i Østensjøvannet må magasinprosenten reduseres, enten ved redusert magasin volum eller økt tilsig. Redusert magasin volum er en lite ønskelig løsning. Mulige virkemidler for å øke tilsiget er enten å forhindre overføring av overvann ut av nedbørfeltet eller å øke overføringen fra Nøkle vann.
- Flomvannstanden er for liten i forhold til hva som er normalt. Dette fører til gjengroing og dårligere næringsforhold for vadefugler og ender.
- Østensjøbekken bidrar i liten grad til å regulere vannstanden i innsjøen, da den delvis har vært avstengt og delvis ligger i rør. Dette er også lite gunstig i forhold til et naturlig bekkeløps biologiske- og opplevelsesmessige kvaliteter.

Beskrivelse av tiltaket

Basert på rapport fra Norconsult AS ønsker Oslo kommune å erstatte hevertoverløpet med en automatisk styrt luke. Da Oslo kommune anser at hevertkonstruksjonen er av historisk verdi vil det også bli redegjort en teknisk løsning der ny luke etableres slik at heverten kan beholdes, men settes ut av funksjon. Luken skal ha en automatisk styring. Det er også ønskelig å etablere en

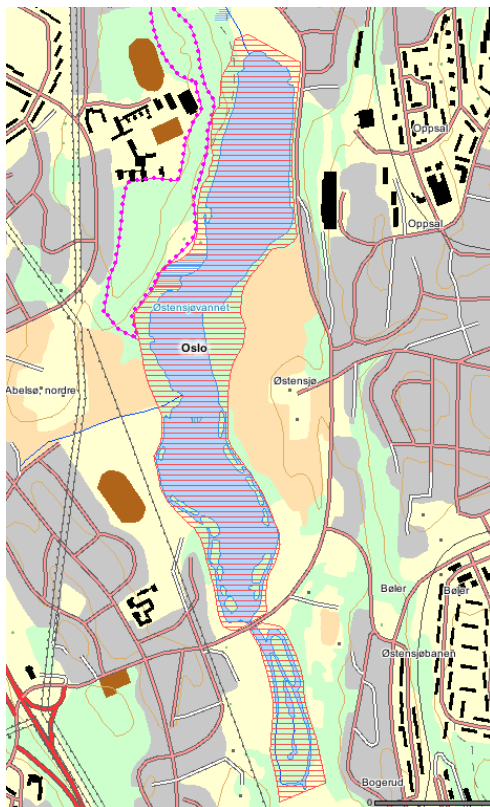
varegrind i forkant av overløpet for å holde vasspest unna. Dette gjøres for at overløpet skal ivareta sin funksjon. Flomoverløpet anbefales videreført slik det er i dag.

Det er også ønskelig å åpne Østensjøbekken i en strekning på ca. 120 meter fra nordenden av vannet. Her er bekken lagt i rør, som siden er delvis tettet. En liten bekk som renner ned fra Tallbergåsen i nordenden av vannet er også lagt i rør noen titalls meter og bekkeåpning vurderes for denne også.

3 Dagens situasjon

Østensjøvannet ble vernet som naturreservat i 1992 med vernetema våtmark. Vannet er en av landets rikeste innsjøer når det gjelder vann- og sumpvannplanter og innehar også spesielt høy tetthet av bunndyr. Vannet har derfor stor limnologisk verdi. Vannet innehar en viktig funksjon som raste- og hvileplass for fugl på trekk. Opptil 140 arter observeres årlig. Det er anlagt gangvei rundt hele vannet og Østensjøvannet er et viktig friluftsområde for de tett bebygde nærområdene.

Figur 1: Vernegrensene for Østensjøvannet naturreservat.

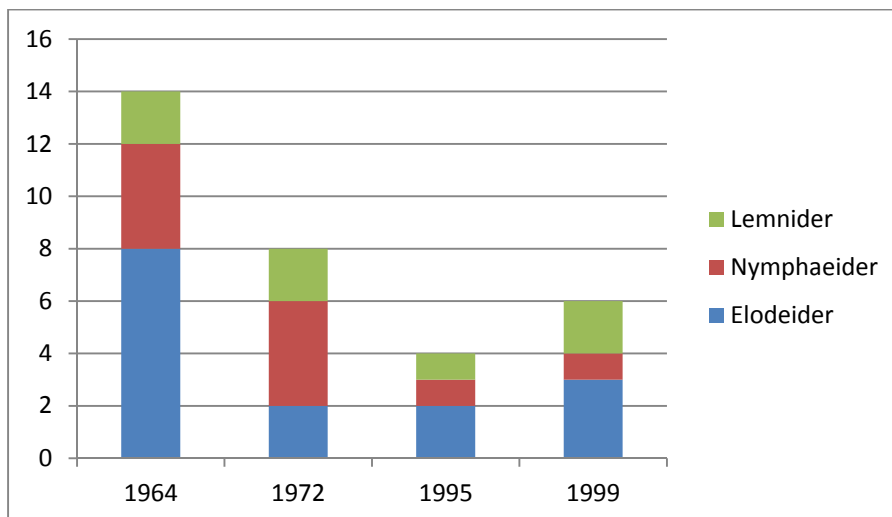
Kilde: www.naturbase.no

Østensjøvannet ligger 105 moh og dermed godt under marin grense. Rike sedimentære sjøavsetninger gjør innsjøen naturlig næringsrik. I tillegg har avrenning fra jordbruksarealer og kloakktilførsel fra omkringliggende bebyggelse tidligere tilført store mengder fosfor og nitrogen. Kanaler som ble gravet ut i den sørlige halvdel av vannet på 60- og 70-tallet har bidratt med erosjon. Kombinert med bortledning av vann fra tilløpsbekker, som har økt vannets oppholdstid i Østensjøvannet, har næringsbelastningen blitt svært høy med store mengder planteplankton og redusert siktedyp som resultat. Tilførselen av fosfor og nitrogen fra overflatekilder og kloakk er

redusert de senere år etter god innsats fra Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten. En del fosfor finnes imidlertid i sedimentene og resirkuleres i vannmassene år etter år.

Limnisk flora

Vannvegetasjonen i Østensjøvannet er undersøkt ved flere anledninger: Tvester ca. 1925 (beskrivelsen er inkludert i Rørslett 1975), Høeg 1965, Rørslett 1975 og Wesenberg 1995. Særlig omfattende var undersøkelsen i 1975.

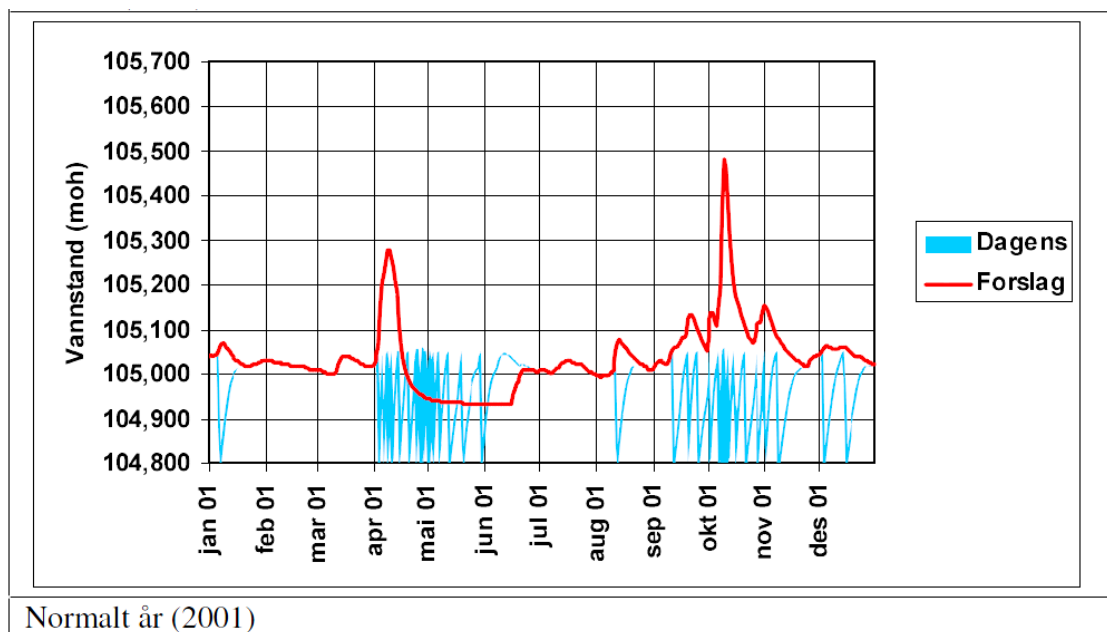

Figur 2: Viser nedgang i elodeider (langskuddsplanter) og nymphaeider (flytebladsplanter) i perioden 1964 – 1999 grunnet eutrofiering. Lemnider (flyteplanter) har holdt seg stabilt.

Vannplantevegetasjonen i Østensjøvannet er redusert siden 60-70-tallet, både med hensyn til artsantall og utbredelse, først og fremst på grunn av næringstilførsler og kanalgraving (Faafeng 1995, Andersen 1999). Økte mengder planteplankton i vannmassene gir redusert siktedyp som igjen reduserer livsvilkårene for langskuddsplanter, som småvasshår, vasspest og buttjønnaks, og flytebladsplanter, som nøkkeroser. Introduksjon av vasspest (*Elodea canadensis*) rundt 1925 kan også ha bidratt til utviklingen (Brandrud og Mjelde 1999). Etablering av større grasdekte arealer i sør- og østenden av vannet har ført til en stor økning i antall gjess og ender i Østensjøvannet i samme tidsrom, noe som også bidrar til eutrofiering.

Fiskesamfunn

Fiskesamfunnet gir også informasjon om vannforekomstens helsetilstand. Dette ble, så vidt Norconsult kjenner til, sist sjekket ved prøvefiske i 1998 (Brabrand, Å. 1998). De fiskeartene som ble påvist var abbor, mort, gjedde og karuss. Av de totale fangstene dominerte abbor med 80 % forekomst (basert på antall individer). Mort og karuss utgjorde henholdsvis 8,6 % og 9,3 %, mens gjedde utgjorde 2,1 %. Det ble konkludert med at fangstene var merkelig små i forhold til innsjøens produktivitet. Spesielt var bestanden av mort svært lav, og flere årsklasser manglet helt i materialet. Bestanden av mort i Østensjøvannet var under 1 % av hva den er i tilsvarende, sammenlignbare innsjøer. Hverken mort, abbor eller gjedde viste vekststagnasjon, noe som viser at bestandene ikke var næringsbegrenset. Mulige årsaker som nevnes til den observerte situasjonen var oksygensvikt under langvarig isdekke i harde vintre og giftproduserende blågrønne bakterier. Det er imidlertid rart at dette skulle ramme særlig mort i uforholdsmessig stor grad.

Figur 3: Vannstanden i Østensjøvannet med dagens regime (blå strek) og foreslått regime (rød).

En sannsynlig forklaring på situasjonen ser vi av figur 3, som viser beregnet vannstand i et år med normal vannføring i Østensjøvann. Den nevnte heverten i dagens kulvert slår inn og senker vannstanden fra innslagspunktet på 105,05 moh til terskel på 104,80 svært raskt. Mort på lavereliggende Østlandet gyter på svært grunt vann ved temperaturen går over 12 °C i mai måned og eggene er svært små og klebrige. Hele bestanden gyter innenfor et begrenset tidsrom på 5-10 dager. Raske reduksjoner i vannstanden i gyteperioden kan tørrlegge mye av eggene og virke sterkt reproduksjonsbegrensende. Det er sannsynlig at det er det som skjer i Østensjøvannet, der figur 3 viser hyppige vannstandsreduksjoner i mai måned samtidig som mortbestanden er svært liten og ser ut til å ha mange svært svake årsklasser. Abbor gyter på dypere vann enn mort og blir ikke rammet på samme måte. Gjedde gyter tidligere, med en gang isen går, men også gjedde gyter på svært grunt vann og kan være begrenset reproduksjonsmessig av dagens vannstandsregime.

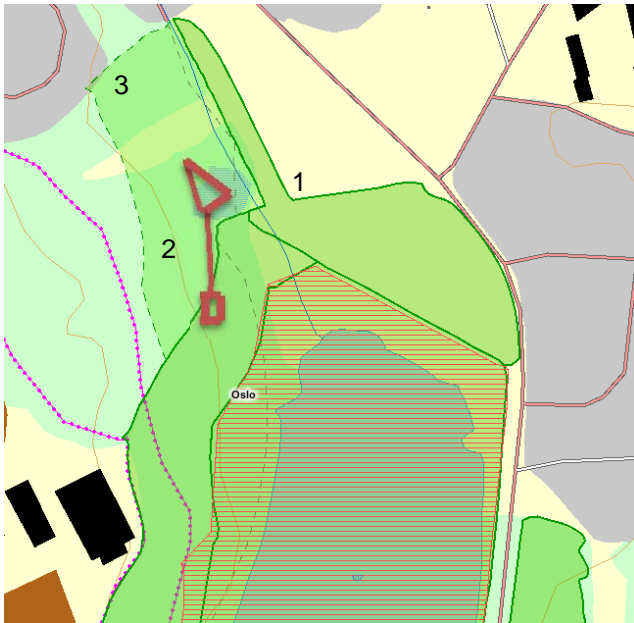
Ved utkopling av heverten og etablering av ny luke vil vannstanden i Østensjøvannet være betydelig jevnere i mai. Det er sannsynlig at særlig mort vil respondere med betydelig bestandsvekst. En stor bestand av mort medfører nedbeiting av zooplankton og økt resirkulering av sedimentbundet fosfor. Mer om dette under kapittel 4.

Til tross for problemer knyttet til høye konsentrasjoner av næringsstoffer i selve vannet er det store naturverdier i området. I nordvestenden av vannet, der overløpet/heverten er etablert og den planlagte opprustningen med adkomstvei skal være, er det flere verdifulle naturtyper, som fremgår i figur 4. Fullstendige områdebeskrivelser ligger som vedlegg.

Kartlagte verdifulle naturtyper

Nr. 1, Vadedammen-Østensjøbekken, innehar hovednaturtype dam og er vurdert som svært viktig (A), først og fremst på grunn av forekomst av amfibier. Store mengder spissnutefrosk har yngleplass her om våren. Her finnes også småsalamander og buttsnutefrosk. Karuss har imidlertid også funnet veien til Vadedammen, sannsynligvis via pumpen som forsyner Vadedammen med vann fra Østensjøvannet. I områdebeskrivelsen under overskriften «Hensyn og skjødse» foreslås det blant annet å åpne lukkede bekkeløp (Østensjøbekken), samt å tillate at deler av området blir mere oversvømt vår og høst.

Nr. 2, Tallbergåsen, er kartlagt som gammel barskog og har verdivurdering viktig (B). Området har verdifulle elementer av meget rik og gammel hasseldominert hagemarkskog/beiteskog, samt lågurtfuruskog. Sammen med tilliggende, hasseldominert hagemark (Tallberget S-Abildsø, Bogerudskogen, Oppsalskrenten N) utgjør dette et av de største, rikeste og best bevarte områdene med rike hasselkratt på østsiden av Oslofjorden. Rike hasselkratt er på nasjonal basis vurdert som en truet naturtype, og elementene av dette i Tallbergåsen ligger på grensen til A-område. I områdebeskrivelsen under overskriften «Hensyn og skjøtsel» foreslås det blant annet å fjerne fremmede arter som har etablert seg i den nordlige delen av området, blant dem større forekomster av hvitkornell og spirea. Alt av edelløvtrær (ask og spisslønn) samt hassel bør stå.

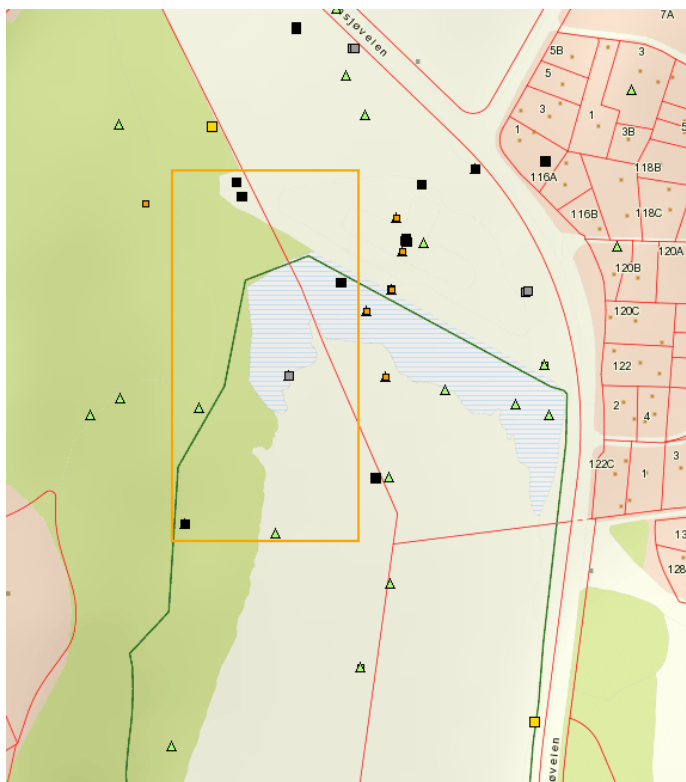

Figur 4: Kartlagte verdifulle naturtyper i nordenden av Østensjøvannet. Rødt markerer veien som skal benyttes for å komme til damstedet, mens blå strek markerer hvor Østensjøbekken ligger i rør som etter planene skal åpnes.

Kilde: www.naturbase.no

Område 3, Rognerudskogen – Østensjøbekken, er kartlagt som rik edellauvskog og har verdivurdering lokalt viktig (C). Området innehar elementer av rik sumpskog i områdene nærmest Østensjøbekken. De største truslene mot områdets naturkvaliteter er vurdert å være gjengroing av den tidligere hagemarkskogen, uttørring av sumpskogområder, deponering av hageavfall og spredning av fremmede arter.

I selve tiltaksområdet ligger det ikke inne registrerte truede arter (figur 5). I umiddelbar nærhet er det imidlertid registrert flere både nord og øst for influensområdet, det dreier seg i hovedsak om spissnutefrosk og småsalamander i vadedammen.

Figur 5: I selve tiltaksområdet (gult rektangel) ligger det ikke inne registrerte truede arter, artene er gjengitt i tabell 1 nedenfor. Rett utenfor tiltaksområdet er de imidlertid godt representert, det dreier seg i stor grad om amfibier i vadedammen øst for tiltaksområdet. Kilde: www.artsdatabanken.no

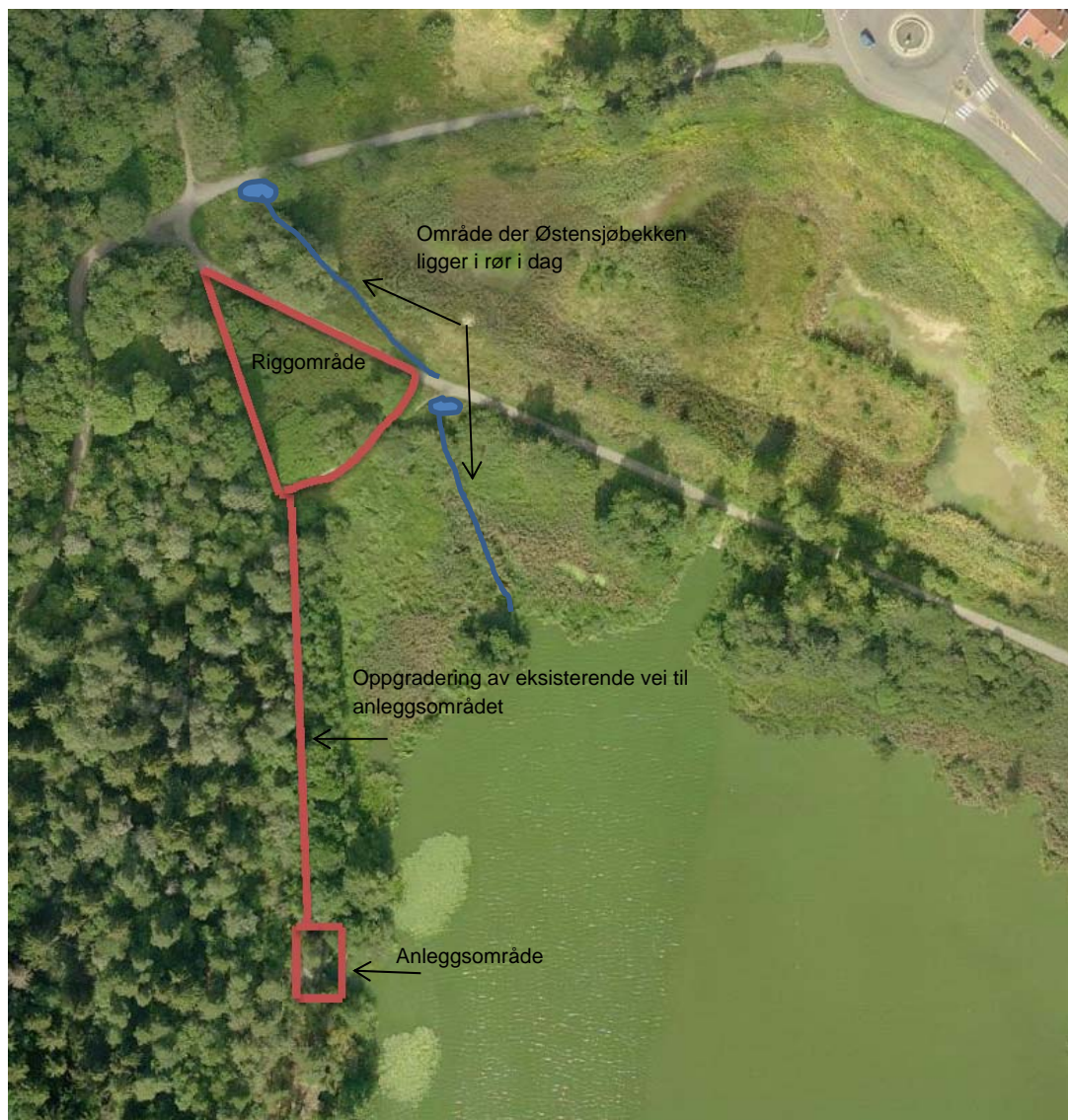
Tabell 1: Registrerte arter som ligger inne i artskart i tiltaksområdet. Kilde: www.artsdatabanken.no

30 objekter funnet i samlingene...Kun treff fra kartutvalg vises. Vis alle i utvalget

Utvalg: fra kommune(r): Oslo, inkluderer data fra Artsobservasjoner.no, inkluderer data fra Miljolare.no, inkluderer data fra Rovbase, inkluderer data uten koordinat presisjon,

Institusjon	Samling	Innr.	Status	Vit. Navn	Autor	Norsklavn	Artsgruppe
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44454	LC	Sciurus vulgaris	Linnaeus, 1758	ekorn	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44455	LC	Sciurus vulgaris	Linnaeus, 1758	ekorn	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44489	LC	Sciurus vulgaris	Linnaeus, 1758	ekorn	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44492	LC	Sciurus vulgaris	Linnaeus, 1758	ekorn	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44493	LC	Sorex araneus	Linnaeus, 1758	krattspissmus	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44494	LC	Sorex araneus	Linnaeus, 1758	krattspissmus	Pattedyr
Mer info Norsk institutt for naturforskning	VannInfo	OVRIGE-105107639	SE	Elodea canadensis	L.	vasspest	Karplanter
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44483	SE	Neovison vison	(Schreber, 1777)	mink	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44518	SE	Neovison vison	(Schreber, 1777)	mink	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44580	LC	Sciurus vulgaris	Linnaeus, 1758	ekorn	Pattedyr
Mer info Norsk zoologisk forening	Artsobservasjoner	44598	LC	Sciurus vulgaris	Linnaeus, 1758	ekorn	Pattedyr
Mer info Norsk botanisk forening	Artsobservasjoner	1758287	SE	Solidago canadensis	L.	kanadagullris	Karplanter
Mer info Norges sopp- og nyttevekstforbund	Artsobservasjoner	1478430	LC	Otidea onotica	(Pers.: Fr.) Fuckel	eselere	Sopp
Mer info Norges sopp- og nyttevekstforbund	Artsobservasjoner	1560753	LC	Thelephora penicillata	(Pers.: Fr.) Fr.	skjeggfrynsesopp	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sommerfugler	39965	LC	Pieris rapae	(Linnaeus, 1758)	liten kålsommerfugl	Sommerfugler
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sommerfugler	39967	LC	Pieris napi	(Linnaeus, 1758)	rappsommerfugl	Sommerfugler
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sommerfugler	40150		Aglais urticae	(Linnaeus, 1758)	neslesommerfugl	Sommerfugler
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp	200347	LC	Pluteus nanus	(Pers.: Fr.) P. Kumm.	dvergskjermesopp	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp	67110	LC	Lactarius obscuratus	(Lasch) Fr.	vrang oreriske	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp	85135	LC	Thelephora penicillata	(Pers.: Fr.) Fr.	skjeggfrynsesopp	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp notater	P-37730	LC	Sparassis crispa	(Wulfen : Fr.) Fr.	blomkål-sopp	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp notater	P-46448	LC	Tricholoma sulphureum	(Bull.: Fr.) P. Kumm. S. lato	svovelmusserong	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp notater	P-46449	HI	Phaeolepiota aurea	(Matt.: Fr.) Konrad & Maubl.	gullskjellsopp	Sopp
Mer info Naturhistorisk Museum - UIO	Sopp notater	P-46450	LC	Pseudohydnum gelatinosum	(Scop.: Fr.) P. Karst.	issvull-sopp	Sopp
Mer info Norsk Entomologisk Forening	LEPARB Sommerfugler	4450	LC	Phyllonorycter coryli	(Nicelli, 1851)		Sommerfugler
Mer info Norsk Entomologisk Forening	LEPARB Sommerfugler	4639	LC	Phyllonorycter nicellii	(Stainton, 1851)		Sommerfugler
Mer info Norsk Entomologisk Forening	LEPARB Sommerfugler	84986	LC	Stigmella microtheriella	(Stainton, 1854)		Sommerfugler
Mer info Norsk botanisk forening	Artsobservasjoner	1758291	SE	Solidago canadensis	L.	kanadagullris	Karplanter
Mer info Norsk botanisk forening	Artsobservasjoner	2016396	SE	Solidago canadensis	L.	kanadagullris	Karplanter
Mer info Norsk botanisk forening	Artsobservasjoner	2016400	SE	Solidago canadensis	L.	kanadagullris	Karplanter

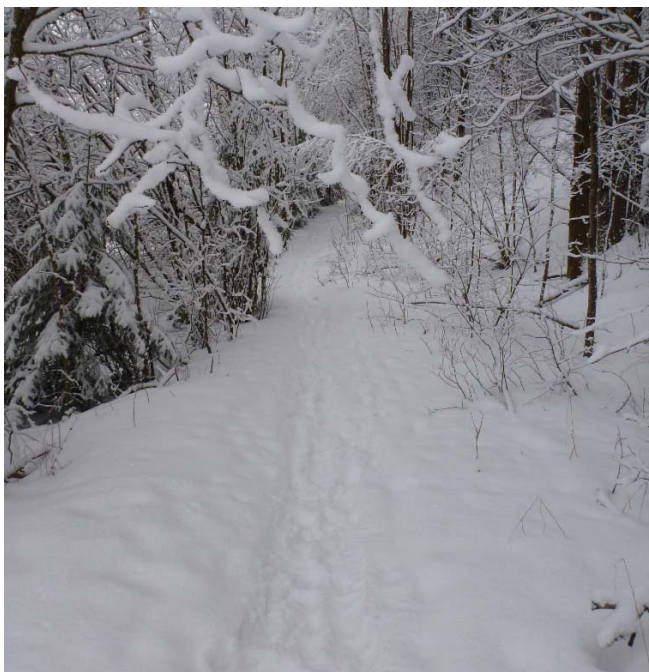
Figur 6: Flybilde over tiltaksområdet med adkomstvei til lukehuset markert som rød linje mot vannet. Riggområdet er planlagt i området som er omtrentlig tegnet inn i turstikrysset i nord. Blå streker viser omtrentlig hvor Østensjøbekken ligger i rør i dag, blå ellipser angir foreslåtte områder for plassering av grovrist.

4 Anbefalinger knyttet til gjennomføring av tiltaket og mulige konsekvenser

Oppgradering av eksisterende vei

Ved gjennomføring av planlagt tiltak vil det bli behov for å fjerne noen trær langs adkomstveien til eksisterende overløpskonstruksjon, da denne sannsynligvis er for smal til fremføring av nødvendig materiell. Eksisterende vei bærer preg av å være opparbeidet med tilkjørte masser og på østsiden av veien, mot Østensjøvannet, faller terrenget raskt ned til den treløse våtmarka i nordenden av vannet. Her er det svært lite veibredde å vinne. Det er også gunstig å bevare vegetasjonen her for å hindre innsyn til anleggsveien og for å i størst mulig grad bevare bredden mot myrområdet.

For å bevare kantvegetasjonen mot vannet anbefales det at det som må hugges tas på vestsiden, mot Tallbergåsen. Her står det i hovedsak osp og selje av varierende dimensjoner, men det er også innslag av hassel, gråor og svartor. Det ser ut som at det aller meste av skogen langs veien har vokst opp etter at overløpet ble etablert i 1966, men noen spredte eldre trær finnes også.

Figur 7: Eksisterende vei mot overløpet sett nordfra. Veien er om lag 4 meter bred de første 15 meterne, men smalner av lenger innover.

På østsiden, mot vannet, står det mye ungrær av gran og bjørk, mens disse nærmest er fraværende på vestsiden.

Figur 8: Midt på strekningen er veien som smalest, bredden er om lag 2,7 meter. Trærne på høyre side er middels store trær av osp, selje, gråor og svartor (stammediameter opp til 25 cm og høyde på 10 – 15 meter), i nedre høyre bildekant vises også et hasselkjerr.

Som det fremgår av både figur 7 og 8 er det ikke mye tilgjengelig bredde å ta av på vestsiden heller før en kommer til fast fjell. For å begrense inngrep i naturreservatet bør det legges stor vekt på å begrense maskinstørrelsen så mye som mulig og helst ikke overgå bredder på om lag 3 meter. Med en anleggsbredde på 3 meter blir det svært lite behov for hogst. Oppslaget av gran på østsiden kan med fordel tas med ryddesag, da disse etter hvert vil skygge ut løvskogen i området. Det anbefales ikke innplanting av nye trær langs adkomstveien. Her vil det også etter ferdigstillelse av tiltaket stå igjen mye trær som gir tilstrekkelig skygge og forholdene vil være gunstige for naturlig tilvekst ved lokal frøspredning.

Etablering av ny tappeluke

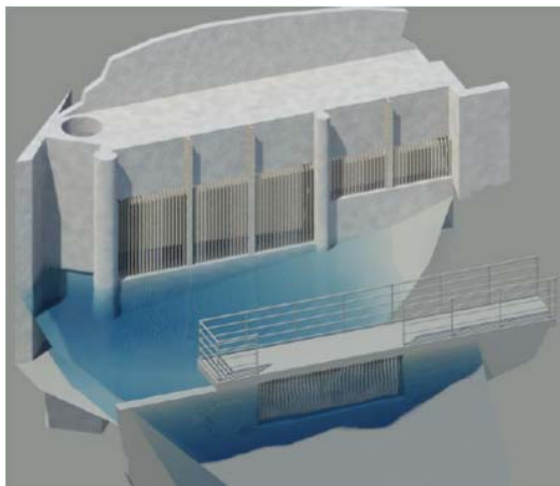
Ved eksisterende overløp står det en gruppe relativt grove gråor, avbildet på figur 9. Disse er det også fint om får stå, mest av estetiske hensyn. Trærne ser imidlertid ut til å stå i veien for utførelse av planlagt tiltak, men om en eller to stammer blir spart vil rotskudd relativt raskt kunne være med å skjerme konstruksjonen for innsyn.

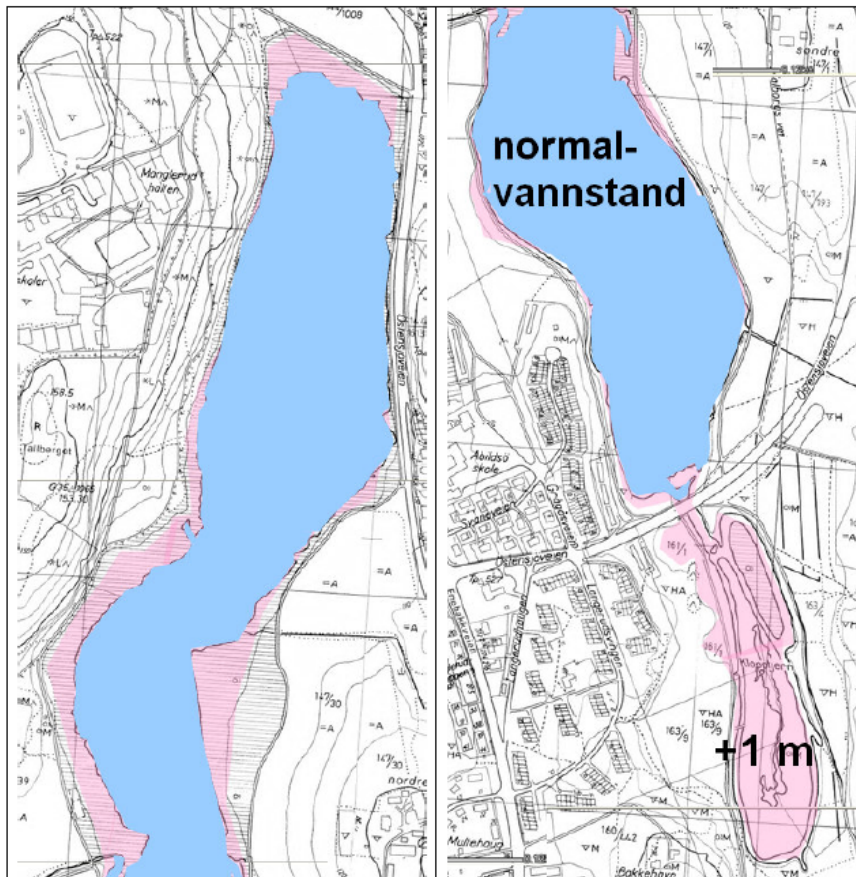
Figur 9: Gråoroppslag ved eksisterende overløp med stammediameter opp mot 40 cm.

Det nye overløpet skal etableres med varegrind i forkant av eksisterende konstruksjon, med formål å holde vasspest unna overløpet. Varegrinden skal ha enkel tilkomst, slik at vasspesten kan fjernes manuelt. I dag er det knyttet dels store utfordringer til dette arbeidet, som i hovedsak utføres av Østensjøvannets venner. Det foreligger flere alternativer for utforming av nytt overløp, avhengig av om en ønsker å beholde hevertkonstruksjonen inne i eksisterende konstruksjon eller ikke.

Figur 10: Felles for alternativene som foreligger er varegrinden i forkant av eksisterende konstruksjon, som ligger i bakkant. Det vil bli behov for etablering av fangdam i forkant ved oppføring av varegrinden.

Beregninger viser at ved dagens situasjon med overløp i to høyder (figur 10) og hevert i funksjon mellom ca. kote 105 og 104,80 moh, varierer vannstanden i Østensjøvannet med maksimalt om lag 30 cm. Uten tekniske installasjoner og naturlig avløp i Østensjøbekken er det beregnet at naturlig vannstandsvariasjon i løpet av året ville vært ca. 95 cm, med vårflo i april og høy vannstand i perioden begynnelsen av oktober til begynnelsen av desember. Dersom en velger å beholde dagens overløp uendret, fjerne heverten og installere en luke med kapasitet på 3 m³/s, vil vannstandsvariasjonen kunne bli 80 cm. Luken benyttes da til å holde vannstanden nede under vårfloen (hekkeperioden) i perioden 15. april til 15. juni. Åpning av Østensjøbekken vil ytterligere kunne redusere vannstandsvariasjonene med noen få centimeter, avhengig av hvordan dette utføres.

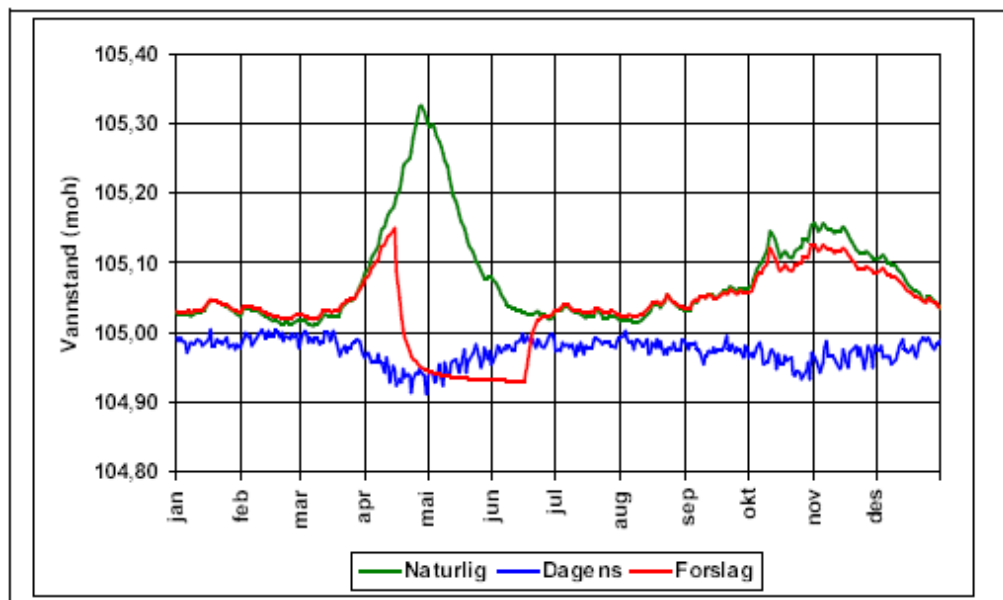
Figur 11: Vanddekket areal i Østensjøvannet ved normalvannstand (blått) og med ca. 1 meter heving (rosa). Dette er den naturlige vannstandsvariasjonen i Østensjøvannet, men vannstanden har ikke fluktuert slik siden heverten ble satt inn i lukehuset på 60-tallet.

Dersom en velger å øke dagens overløp mot tunellen til effektiv bredde på 5,1 meter, noe som i praksis vil si å senke det øvre overløpet ned til nedre, vil vannstandsvariasjonene reduseres til om lag 55 cm.

Figur 11 viser hvilke arealer som ville blitt satt under vann dersom Østensjøvannet heves en meter i flomperioder. Hele Bogerudmyra i sør og myrområdet i nordenden ville da blitt satt under vann og naturtilstanden blir gjenopprettet. Dette vil kunne hindre pågående suksessjon mot mer tørketålende artssamfunn og bedre forholdene for berørte naturtyper og truede arter i området. Bogerudmyra er registrert som viktig bekkedrag i naturbase, med tilgrensende rik sumpskog i øst. Det er registrert en rekke truede karplanter i tilknytning til våtmarkene rundt Østensjøvannet, blant dem vasstelg (EN), rankstarr (VU), tuestarr (NT) og småslirekne (NT) for å nevne noen. Gjengroing av våtmark på grunn av manglende flommer og inntrengning av fremmede arter vurderes som de største truslene mot naturtypene og arts mangfoldet i Østensjøvannets tilgrensende arealer. Flomheving av vannstanden så nære opptil naturtilstanden som mulig anbefales, det vil si å beholde dagens overløp uendret, fjerne heverten og installere en luke med kapasitet på 3 m³/s for å oppnå om lag 80 cm vannstandsheving i flomperioder.

Hurtig senkning av vannstanden om våren kan være gunstig med hensyn til vannkvalitet også, i det fosfor i planter og dyr som har sunket til bunn i løpet av foregående vekstsesong og vinter blir tilgjengeliggjort ved vårsirkulasjonen i innsjøen. Utspyling av vannmasser med tilgjengelig fosfat i april, før fyttoplankton og makrovegetasjon har rukket å binde det, vurderes derfor som gunstig. Det knyttes imidlertid stor usikkerhet til hvor stor effekten vil være og utregning av scenariet vil måtte

kreve stor innsats med innhenting av data. Figur 12 viser midlere vannstander i Østensjøvannet ved naturtilstand, dagens regime og anbefalt regime (beholde dagens overløp uendret, fjerne heverten, installere en luke med kapasitet på 3 m³/s samt åpne øvre del av Østensjøbekken). Når midlere vannstander fremstilles vil utregningen føre til en moderasjon av vannstandstoppene i forhold til det som er reelt.

Figur 12: Midlere vannstander i Østensjøvannet ved dagens, naturlig og foreslått regime.

Riggområdet

Ved planlagt riggområde har det i lengere tid blitt dumpet hageavfall av folk i nærområdet, og en del fremmede arter har etablert seg med dels store bestander. I det aktuelle området gjelder det i første rekke spirea, sannsynligvis douglasspirea og kanadagullris. Disse bør bli fjernet ved gjennomføring av tiltaket. Det vil være positivt ved at det vil åpne for at hjemmehørende vegetasjon lettere vil kunne reetablere seg her. Ved riggområdet anbefales også innplantning av nye trær. I lysåpne områder som dette kan gras og urter gjøre det vanskelig for trær å etablere seg i lang tid og tilstedeværelse av de svartelistede artene kjempespringfrø og kanadagullris i området gjør at disse fort kan opprette store bestander på litt forstyrret mark. Hjemmehørende arter som ask, svartor, selje eller gråor kan egne seg på fuktig mark, mens lind eller spisslønn kan plantes på tørrere partier. Det står noen trær, i hovedsak gråselje, helt i sør og helt i nord på trekanttomten, noe som også tydelig fremgår av figur 6. Dersom det er mulig er det fordelaktig hvis disse får stå.

Åpning av Østensjøbekken og bekk ned fra Tallberget

Langs den delen av Østensjøbekken som fortsatt ligger i rør har det som nevnt oppstått noen vannansamlinger langs røret. En av disse små dammene ligger rett på sørsiden av turveien som går langs sørvollen av Vadedammen. Her er det observert frosk (Audun Brekke Skringo, pers.med.) og både dammen og deler av Østensjøbekken er sannsynligvis brukbare yngleområder for både spissnute- og buttsnute-frosk. Ved gjenåpning av bekken er det rimelig å anta at fisk vil gå fra Østensjøvannet og nedover langs Østensjøbekken, noe som vil gjøre områdene mindre egnet for amfibier. Av fiskeslagene som finnes i Østensjøvannet; gjedde, abbor, mort og karuss, er det

mort som i hovedsak tidvis vil vandre i bekken. Vannforekomsten vurderes som for liten til å være attraktiv for gjedde og abbor, som begge også representerer langt større trusler overfor amfibier enn mort.

Vasspest har spredt seg nedover i Østensjøbekken for lenge siden, før øvre deler av bekken ble lagt i rør. Åpning av bekkeløpet vil imidlertid kunne føre til en økning i transporten av vasspest fra Østensjøvannet. De største og frodigste bestandene av vasspest i Østensjøvannet har i den senere tid vært i sørenden av vannet, men den finnes mere spredt også i nord (Marit Mjelde et. al 2011). I perioder med sønnavind kan avrevne plantedeler samle seg i nordenden og belastningen for Østensjøbekken kan bli stor. Det er mulig at stor transport av Vasspest i Østensjøbekken også kan øke faren for at arten spres videre til Alnaelva, der arten foreløpig ikke er kjent etablert. I skissene av ny damluke er det foreslått å bygge en dykket grovryst utenfor det eksisterende overløpet. Vasspest og annet drivende organisk og uorganisk materiale vil da i hovedsak samle seg her. Tilrettelagt adkomst oppå varegrinden vil gjøre det lettere og sikrere å fjerne organisk materiale i tillegg til at selve luka ikke så lett vil tettes. En varegrind bør vurderes anlagt i Østensjøbekken også, men utfordrende grunnforhold ved Østensjøbekkens utløp gjør at denne med fordel bør etableres i tilknytning til en av kulvertene som må etableres under turveiene nord for selve reservatet. Da slipper en også å tilrettelegge for adkomst i forbindelse med vedlikehold og rensing av varegrinda inne i selve naturreservatet (figur 4).

En liten bekk som renner ned fra nordre Tallberget er lukket rett sørvest for planlagt riggområde. Denne bekken har svært liten vannføring som sannsynligvis ikke er årssikker. Kummen bekken er ført ned i er dyp og det ser ut som at røret også går forholdsvis dypt i bakken. Det har ikke lyktes å få klarhet i om bekken føres til Østensjøvannet eller til Østensjøbekken. På fellesbefaring med representanter fra Oslo kommune v/Bymiljøetaten og Østensjøvannets venner ble det diskutert mulighet for å åpne bekken og føre vannet til Østensjøvann. Formålet med dette var å øke tilsiget til vannet, noe som kan være med å bedre vannkvaliteten i Østensjøvannet ved bedre gjennomstrømning og kortere oppholdstid.

Kummen er anlagt i løvskog, tett omkring står middels store trær av osp, lind og selje. Fjerning av kum og rør vil sannsynligvis gjøre stor skade på rotmassen til omkringstående trær. Nytt av å åpne denne lille vannforekomsten vurderes som liten, da vannføringen i bekken ser ut til å være svært liten. En annen mulighet er å la rørene ligge mens en lager ett nytt bekkeløp i dagen. Dette kan gjøres ved bruk av membran eller leire, eller de to i kombinasjon. Membran krever vedlikehold og har en levetid på om lag 20 år. Ved bruk av leire bør en være sikker på at tilsiget har årssikker vannføring, da uttørking av elveleiet vil føre til at leiren sprekker opp og må utbedres for å holde på vannet.

Mulig bestandsvekst av mort

Etablering av ny, automatisk styrt luke vil gi jevnere vannstand i april og mai måned. Det er svært sannsynlig at særlig bestanden av mort i Østensjøvannet begrenses effektivt av dagens flukturerende vannstand i gytetiden, noe som må sies å være en utilsiktet konsekvens av hevertetableringen på 60-tallet. Det er svært sannsynlig at spesielt mort vil respondere raskt ved gjennomføring av tiltaket med sterk bestandsvekst. Mort er en effektiv predator på zooplankton, som igjen beiter på planteplankton. Store mengder planteplankton gir dårlig siktedyp og fører til utskygging av limnisk makrovegetasjon. Mort gir økt resirkulering av sedimentbundet fosfor, både ved beiting på bunndyr og oppvirvling av sedimenter i tillegg til å overføre store mengder organisk materiale fra littoralsone (strandsoner) til pelagisk sone (frie vannmasser). Østensjøvannet har allerede i dag svært lite siktedyp på grunn av store mengder fytoplankton, og det er usikkert om det er rom for økning av planteplankton i vannmassene. Økt tilgang på tilgjengelig fosfat på grunn av

økt forekomst av mort kan imidlertid gi bedre grobunn for cyanobakterier, tidligere kjent som blågrønnalger, noe som vil være svært negativt for vannforekomsten. Cyanobakterier har hatt oppblomstringer i Østensjøvannet tidligere også, et fenomen som gjerne er sammenfallende med sterkt reduserte vannplante-forekomster. Cyanobakterier kan produsere nervetoksiner, levertoksiner og andre, uspesifikke toksiner, som kan være skadelige både for dyr og mennesker.

På slutten av 90-tallet ble det registrert en stor forekomst av begroingsalgen *Hydrodictyon reticulatum* på bunnen i ytterkant og like utenfor vasspestbestandene (Mjelde m.fl. 2001). Store forekomster av arten ble også registrert i kanalene i Bogerudmyra i 2000 (Brandrud og Wesenberg 2000). Denne algen er kjent for masseoppblomstringer, men studier tyder på at konsekvensene i stor grad begrenser seg til det rent estetiske og at algeoppblomstringer kan øke produksjon av både invertebrater og fisk i vannforekomstene (Rohan, D. S., et. al, 2001).

Nå har ikke fiskesamfunnet i Østensjøvannet blitt undersøkt siden 1998 og ett nytt prøvofiske før det nye vannregimet er på plass ville vært gunstig med tanke på å påvise endringer av tiltaket. Planktonundersøkelser, både på planteplankton og zooplankton, ville også vært verdifullt i denne sammenheng. Det anbefales også at fiskebestanden og vannkvaliteten overvåkes etter at nytt vannregime er innført. Dersom mort skulle vise sterk bestandsvekst som følge av mer stabil vannstand i gyteperioden vil uttak ved garnfiske kunne være ett aktuelt tiltak. Uttak av mort ved garnfiske er utført for å bedre vannkvaliteten i flere hypereutrofe innsjøer som Østensjøvannet flere andre steder, mange ganger med godt resultat.

5 Referanser

Brabrand, Å. 1998. Fiskesamfunnet i Østensjøvannet, Oslo kommune: Artssammensetning, dominans og vurdering av begrensede faktorer. Rapp. Lab. Ferskv.Økol. Innlandsfiske, Univ. i Oslo, 179, 19 s.

Brandrud, T.E, Wesenberg, J. 2001. Bogerudmyra ved Østensjøvannet: Vurdering av effekter av redusert vanntilførsel, med vekt på botaniske forhold og rødlistearter. Oslo vann- og avløpsverk, rapport 2001:006.

Mjelde, M. og Berge, D. 2011. Betenkning om mulige tiltak mot vasspest i Østensjøvatn, Oslo kommune, NIVA, 17 s.

Mjelde, M., Berge, D., Edvardsen H. 2011. Handlingsplan mot vasspest (*Elodea canadensis*) og smal vasspest (*Elodea nuttallii*) i Norge. Direktoratet for Naturforvaltning. Høringsutkast.

Myrmæl, A. 2012. Kartlegging av vasspest i Oslo og Akershus, 2012, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvern avdelingen, rapportnummer 7/2012

www.naturbase.no (02.2013)

www.artsdatabanken.no (02.2013)

www.ostensjovannet.no (02.2013)

Muntlige kilder:

Audun Brekke Skringo (Østensjøvannets venner)

Åge Brabrand (Forsker, Naturhistorisk Museum, UIO)

6 Vedlegg

Østensjøvannet Naturresevat

Id	BN00064358
Områdenavn	Østensjøvannet Naturresevat
Kommuner	Oslo
Naturtype	Rik kulturlandskapssjø
Utforming	Næringsrik utforming
Verdi	Svært viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.01.2002
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	<p>Områdebeskrivelse innlagt av KAB den 19.12.2000: Østensjøvannet med nedslagsfelt ligger i et område med marin leire sørøst i Oslo. Nedslagsfeltet var tidligere preget av jord- og skogbruksdrift. I dag ligger tre drabantbyer i området og det antas at ca. 60 000 mennesker sokner til vannet. Grunnforholdene i området tilsier at Østensjøvannet av natur er næringsrikt, men avrenning av plantenæringsstoffer fra landbruk og , i senere år, kloakk fra bebyggelse har gjort sjøen ekstremt næringsrik med periodevis oksygenvinn i bunnelagene. Tilførselen av kloakk er nå betraktelig redusert ved at kloakkvann føres til renseanlegg. Vannets viktigste funksjon er som raste- og hvileplass for fugl under trekk. Videre har vannet funksjon som hekke-, oppvekst- og oppholdsområde for fugl. Bakgrunnen for det rike fuglelivet skyldes ikke minst den frodige vegetasjonen. Østensjøvannet er en av Norges rikeste innsjøer når det gjelder vann- og sumpvannarter (helofytter) som utmerker innsjøen. I 1993 ble det påvist 442 plantearter ved vannet (NOA og ØV 1995). Østensjøvannet er en av Norges best undersøkte lokaliteter med tanke på flaggermus (Gjerde 1994) og det er observert 8 forskjellige arter ved vannet. Østensjøvannet har en spesielt rik bunndyrfauna. I tillegg har vannet stor limnologisk verdi. Den store befolkingskonsentrasjonen i nedslagsfeltet tilsier at vannet har stor betydning for naturopplevelse og rekreasjon. Beliggenheten gjør det dessuten velegnet til forskning og undervisning. Fakta om Østensjøvannet (fra Østensjøvannets Venner v/ Finn Gulbrandsen). Observert 212 fuglearter derav 42 rødlistearter. 115 - 140 arter passerer på trekk hvert år. 45-50 arter hekker hvert år. 440 plantearter påvist i Østensjøområdet, derav 3 rødlistearter. I tillegg flere sjeldne sopparter. Om lag halvparten av vegetasjonstypene som eksisterer i Oslos byggesone, finner man samlet på et brett rundt Østensjøvannet. 1835 insektarter påvist derav 35 rødlistearter. Rødlisterne vedr. insekter er dårlig utarbeidet. (iflg. Lars Ove Hansen). Hele 93 arter blomsterfluer er påvist ved vannet, ingen er rødlistet foreløpig på tross av at minst en av artene kun er funnet en håndfull steder på kloden (Orthonera erythrogonia). 4 arter påvist ved vannet for første gang i global sammenheng. (Lars Ove Hansen) 39 nye insektarter for Norge (1993-95, LOH). Buksvømmeren Sigara striata og vannkalvene Nartus grapii og Hydaticus seminiger er nevneverdige (Hanssen og Hansen 1998) Pattedyr: 7 flaggermusarter, derav 4 rødlistearter. Fisk: Gjedde, mort, abbor og karuss. Amfibier: Padde, frosk, spissnutet frosk og liten salamander derav 2 rødlistearter. Bunndyr: Det vann i Norge med størst bunndyrtetthet (ca. 40 000 dyr pr.kvm). 12 sneglearter - norsk rekord sammen med Borrevatn og Frognerfjern ved Hamar. Supplerende informasjon innlagt av SIS den 21.01.2003: Totalt 11 arter av øyenstikkere er registrert i vannet, deriblandt brukbare forekomster i nordenden av de rødlistede artene Coenagrion (V) og Sympetrum vulgatum (V). (Dolmen 1995) Samt den sjeldne Aeshna cyanea (Olsvik m.fl. 1990). Tre rødlistede igler er også registrert i vannet (Økland 1988) og funn av den rødlistede sneglen stor skivesnegl (Olsen pers. medd.) Mer informasjon om sjeldne arter finnes i Brandrud 2002.
<B>Hensyn og skjøtsel: </B>
En egen skjøtselplan er utarbeidet av Friluftsetaten.</p>
Beliggenhet	
Naturtyper	
Artsmangfold	
Påvirkning	
Fremmede arter	
Skjøtsel	
Landskap	
Mangler	
Totalareal	463 daa

Fakta: Naturtype

Vadedammen-Østensjøbekken

Id	BN00064400
Områdenavn	Vadedammen-Østensjøbekken
Kommuner	Oslo
Naturtype	Dam
Utforming	
Verdi	Svært viktig
Utvålt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.01.2004
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	

Viktig (B-område) (gjelder dam-område og bekkedrag) Dammen og dens umiddelbare omgivelser må betraktes som viktig (B) for biologisk mangfold, bl.a. som nøkkelområde for mye av den sjeldne vadefugl-faunaen som opptrer i og ved Østensjøvannet. Her er registrert flere sjeldne og rødlistede arter. Østensjøbekken med umiddelbare omgivelser (selv om bekken er kanalisert og mye endret i forhold til naturtilstanden) kan også betraktes som viktig (B) ut fra forekomst av sjeldne og rødlistede arter. Videre er bekken potensielt leveområde for mange av de sjeldne artene som er registrert i innsjøen. Resten av området har kvaliteter for biologisk mangfold som kan videreutvikles, men som ikke kan klassifiseres som noe verdifull naturtype i dag Brandrud (2004). Supplerende informasjon innlagt av SiS den 14.06.2004: Bård Bredesen kartla våren 2004 store mengder med spissnutefrosk i dammen. Observasjonen hever verdien fra B til A verdi. Lokaltetskrivelse innlagt av SiS den 14.06.2004. Teksten under er hentet fra Brandrud (2004) hvor det også er mer å hente.

Innledning
Beliggenhet
Naturtyper

De sørlige delen av området, som er omgitt av turveier, faller inn under naturtypen dammer, mens den nordlige delen består av åpne enger (gammel åkermark). Vadedammen har en grasdekt øy i midten. Dammen er grunn (10-30 cm), har vanligvis grumsete vann, og har velutviklet og høyvokst sumpvegetasjon dominert av bredt dunkjævla (mest) og takrør, samt noe skogsivaks. Kanalen i sør og vestre del begynner å gro igjen med bredt dunkjævla. Den østre delen er mer åpen. I kanten av dunkjævlbeltene er det rikelig med vann/vannkant-mosevegetasjon dominert av stor tjønnmose (*Calliergon cf. Giganteum*). Det er lite vannvegetasjon, men en del vassgro forekommer i kantene. Den hensynskrevende (DC) flyteplanten stor andemat finnes tidvis i relativt store mengder i dammen og en del i Østensjøbekken. Dammen er i kraftig gjengroing, og det er begynnende oppslag av gråselje og enkelte småbusker av svartor omkring dammen. Skråningen mot gangveien på nordsiden har ganske artsrik pionér-fuktengvegetasjon, med korsknapp, kattehale og klourt. De mindre vanlige kulturplantene flatsiv, tunsaltgras, samt store mengder engrødtopp, er funnet i området ved dammen (rett før denne ble anlagt, Wesenberg 1995). Den store enga nord for dammen, som tidligere har vært åkermark, er i gjengroing. Den er relativt artsfattig og dominert av høyt gras og introduserte urter. Sør er det stedvis preg av relativt tørr eng, bl.a. med stormaure. Enkelte busker av gråselje står spredt utover fuktenga, og det er en bred brem med slike kraft langs bekk-kanalen. På ryggen som er lagt opp langs bekken (tilsvarende på andre siden av bekken) er det også innslag av fastmarkstrær som osp og selje. Her forekommer også forvillet kjempekonvall (*Polygonatum multiflorum* x *odoratum*) på begge sider. Det finnes også så vidt svartor langs bekken. Helt i nord er det fuktengpartier dominert av mjørdurt og stedvis (i fuktige partier) skogsivaks. Sør i engene, rett ved bekken, er det et lite parti med fukteng-preg og med enkelte kravfulle fukteng-planter. Her er det bl.a. funnet klourt og den hensynskrevende (DC) arten storengkall. På vollen langs Østensjøveien finnes store mengder høyvokste, konkurransesterke og fremmede arter som er i stand til å spre seg utover engene i området. Dette gjelder bl.a. kanadagullris, som allerede er i sterk spredning og finnes over store deler av engene nord i området og rundt Vadedammen. Selve bekken er stedvis i ferd med å gro igjen med kjempesøtgras og litt vassgro. Her er det mye klovasshår i vannvegetasjonen, tidvis også mye av den sjeldne stor andmat.

Artsmangfold

Østensjøbekken er omkranset av svartor og gråor og en del sumpvegetasjon. Dette er en av få forekomster av svartor i Østensjøvann-området.

Påvirkning

Uttørking av tidligere flommark, med resulterende tilgroing av gråselje og seinere gråor-heggeskog, og stedvis kanskje til slutt granskog er vurdert som den største trusselsfaktoren.

Fremmede arter

Skjøtsel

Det kan være fordelaktig for mange elementer av biomangfoldet at det etableres en del gråselje/viersumpskog på de tidligere oppdyrkede fuktengene, men det blir en skjøtselutfordring å vurdere hvor langt tilgroingen skal tillates å gå, og hvordan man da skal stoppe/begrense denne. Går kraft-tilgroingen for langt, blir det vanskeligere å re-etablere åpne, artsrike fuktenger, og det blir også vanskelig å hindre videre tilgroing og etablering av fastmarkskog (så tørt og lite flompåvirket som deler av området i dag ser ut). Det hadde vært ønskelig med slått av (deler av) fukteng-arealene (der er svært få fuktenger i Norge som fortsatt slåss). For å få til mer sump/flommarkspeg må man åpne tidligere lukkede- eller vekk-kanaliserte bekkeløp, og tillate at innsjøsystemet blir utsatt for noe mer overflomning vår- og høst. Området kan overflommes mer enn i dag uten at det går over gangveier eller påvirker nærliggende villa-områder. Spredning av innførte plantearter utgjør trolig også en trussel mot området i dag. De viktigste spredningskildene er vollen med introduserte arter langs Østensjøveien, introduserte arter som vokser langs Østensjøbekken like nord for området og dumpet hageavfall. Kanadagullris er i spredning og finnes i dag over store deler av området. Langs Østensjøbekken like nord for planområde finnes store mengder fremmede arter som kjempespringfrø, vindel, kanadagullris og hagelupin, som kan spre seg inn i området. Kjempepringfrø er en alvorlig trussel mot Østensjøvannet, da den har evne til å spre seg raskt med vann og danner tette bestander. Det ble gjennomført bekjempelsestiltak mot arten i 2003. Sakte gjengroing av dammen og de åpne engene er i ferd med å endre områdets vegetasjon og dyreliv. Areal av vannspeil i dammen har blitt betydelig redusert de siste årene, til fordel for takrør- og dunkjævliskoger. Dette er en helt normal utvikling i en helt grunn dam med næringsrike vannmasser og sedimenter, takrør og bredt dunkjævla har potensiale for å gro igjen hele dammen. Dammen bør derfor renskes opp fra tid til annen, på en skånsom måte ved at man f.eks. rensker opp kun én del om gangen. På denne måten unngår man å fjerne hele populasjonen av andre ferskvannsorganismer som har etablert seg her. Det lille fragmentet av riksump sør i engene er også trolig truet av gjengroing, og bør nok helst ryddes/slås. Sumpskogsvegetasjonen langs bekken bør for øvrig kunne ekspandere noe. De gjengroende engene (tidligere åker) i nord er av NOF og ØVV foreslått for restaurering/opparbeiding av våtmarksvegetasjon, med vanntilførsel fra bekken som tidligere rant der Låveveien er nå (jfr. Temakart i Wesenberg 1995). Mye av lokaliteten vil på denne måten kunne tilbakeføres til en tilnærmet naturtilstand (alternativt at de tørreste arealene holdes åpne ved slått).

Landskap

Mangler

Totalareal

21 daa

Fakta: Naturtype

Tallbergåsen

Id	BN00064189
Områdenavn	Tallbergåsen
Kommuner	Oslo
Naturtype	Gammel barskog
Utforming	Gammel granskog
Verdi	Viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.06.2004
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	

Lokalitetskrivelse innlagt av SIS den 14.06.2004: Teksten under er hentet fra Brandrud (2004) hvor det også er mer å hente. Beliggenhet, naturgrunnlag, historie og inngrep Området består av den østvendte skråningen ned mot Østensjøvannets nordvestre del og utgjør et av de viktigste overordnede landskapsstrekk i Østensjøområdet Miljøpark (Ottestad 1995). Tallbergåsen er begrenset av lystøypa/naturreservatet mot øst og turveien i vest og nord. Grunnfjellet kommer opp i dagen flere steder i området, og toppområdet i sør består av mye knauser og svaberg. Også lengre ned i lia er det små bergvegger, stedvis med litt preg av rasmark under. Flere store flyttblokker er minner fra istiden. Ellers er mye av skråningene dekket av et tynt lag med marine sedimenter (leire-silt) som tittar i mektighet nederst. I nord er det et lite bekkespor som har gravd seg litt ned i disse løsmassene. De tilgjengelige delene av dette området har vært benyttet til beite i tidligere tider. Tufter etter husmannsplassen Slora finnes nord i området. Vegetasjon og planteliv Den bratte skråningen mot naturreservatet, er dominert av en rik blandingskog med storvokste gran, furu, mye hassel, selje, rogn, noe osp, bjørk, spisslønn, hegg og stedvis noe gråor. Det forekommer også et par asketrær. Partier på litt løsmasser kan betegnes som en lågurtgranskog, selv om det kan være like mye løvtrær som gran. Noen læger av gran finnes i området, og høsten 2003 gikk ytterligere tre, grove graner overende. I nederste del av skråningen i nord er gran-innslaget lite, og det er mer rent edelløvskogspreget (hassel-dominert med mye selje). En del av hasselkrattene er omfangsrike og grovvokste, med mye stående død ved. Mens de aller fleste trærne i lia (bortsett fra en del furutrær) neppe er mer enn 50-60(-80) år gamle, er de fleste hasselkrattene åpenbart meget gamle, og representerer et kontinuitetselement i lia. Hele den delen av lia som i dag er preget av storvokst gran har nok tidligere vært en mer rein hasseldominert hagemark (kanskje med enkelte, spredte graner). Det er sannsynlig at det har vært elementer av hasselskog her helt tilbake til varmelida. Undervegetasjonen i hassel-granskogen er rik, med lågurter som skogfiole, jordbær, gjerdevikke, stedvis mye liljekonvall, dessuten mye gaukesyre og hvitveis, og de rikeste og litt frisk-fuktigere partiene har mye trollbær, firblad, enghumleblom, rød jonsokkblom og nyresoleie. Dessuten er i Manglerud-området registrert arter som skogsvinerot, maurarve, lysbast og hundekveke, samt tørrbakkearter som flattrapp, sandarve, vårskrinneblom og piggstarr (noen av disse kan være fra den sønnenforliggende lokaliteten Tallberget). Tørrere partier (fortsatt med litt løsmasser og mye hassel) har mye grov furu og kan betegnes som lågurtfuruskog. Her er undervegetasjonen gjerne dominert av liljekonvall med innslag av enkelte lågurter. Det er disse partiene som har størst innslag av osp (mest småvokst). Det er også observert tre småplanter av eik. Et sivevannsparti over grunne svaberg i øvre del mot turveien ved Manglerud skolehage har elementer av rik, sesongfuktig lågurtfuruskog med bl.a. mye blåknapp. Her finnes også rognasal, rosebusker, trollhegg, og i nærheten også geitved og mattestarr. Mattestarr og geitved kan tyde på et mer åpent skogbilde her tidligere (Wesenberg 1995). På knausene sør for dette er det en del fattig røsslyngfuruskog. Øverst mot skolehagen er det også enkelte grove osper, og en meget grov høystubbe av bjørk. I den nordre (gran-hassel-dominerte) delen av lia er det litt spredte buskoppslag av den fremmede/introduserte arten platanlønn. I nordenden av vannet, ved et område der det er dumpet hageavfall finnes det mye av de fremmede artene hvitkornell, kanadagullris, parkslirekne, og spirea (se kart). Ved Manglerud skolehage er det også registrert store mengder kanadagullris Verdisetting for Naturtypekartlegging Viktig (B-område) Området har verdifulle elementer av meget rik og gammel hasseldominert hagemarkskog/betteskog, samt lågurtfuruskog. Sammen med tiliggende, hasseldominert hagemark (Tallberget S-Abilds, Bogerudskogen, Oppsalskrenten N) utgjør dette et av de største, rikeste og best bevarte områdene med rik hasselkratt på østsiden av Oslofjorden. Rike hasselkratt er på nasjonal basis vurdert som en truet naturtype, og elementene av dette i Tallbergåsen ligger på grensen til A-område. Lokaliteten har et stort potensiale for rødlistede sopp- og insektsarter, og trolig er flere av de rødlistede insektene registrert ved vannet hjemmehørende her. Området er også verdtfullt på grunn av forekomst av enkelte kravstore karplanter knyttet til (tidligere) mer åpen kantskog. Nærmere kunnskap om biomangfoldet her vil kanskje gi grunnlag for å endre verdisettingen til A-område (Brandrud).
<B>Hensyn og skjøtsel: </B>
Trusler/aktuell skjøtsel Det biologiske mangfoldet knyttet til den gamle, hasseldominerte hagemarkskogen/betteskogen er i hovedsak truet av en fortetning, og spesielt av framvekst av granskog. I dag er skogen preget av et antall svært storvokste og vidkronete graner som bidrar til betydelig utskygging og forsurende humifisering. Under granene er floraen utarmet (i forhold til omkringliggende lauvdominerte partier), og det vil det over tid skje en ytterligere utarming av den kravfulle karplante- og soppfloraen her. Det er tatt ut noe gran her de siste 20-30 årene, og seinest i 2003 gikk tre råteinfiserte graner overende. Det er imidlertid lite spor av eldre stubber, og det er sannsynlig at det var svært lite gran her for 100 år siden da dette ble benyttet som betteskog, og det også lå en husmannsplass ved nordenden. Av hensyn til det sjeldne/sårbare mangfoldet knyttet til løvskogen, og re-etablering av en hagemarksskog slik den trolig var tidligere er det ønskelig å ta mye (eller alt) av granvirke suksessivt tas ut. Mange av de store granene er råteangrepet og ustabile, og vil gå overende allikevel i løpet av få år. Videre foreslås å vedtømmer og kvist i hovedsak fjernes (for mye kvist gir skyggende og forsurende effekt). Det bør også vurderes om noen av de nylig vindefelte lægerene også skal ryddes vekk. Oppslag av gran (det forekommer stedvis) bør fjernes, helst mens det ennå er smått. Videre bør det stedvis tynnes noe i oppslag av selje, osp, bjørk, rogn og hegg. På sikt bør en forsøke å framleke forholdsvis få, men grove overstandere av selje, osp og edelløvtrær. All spisslønn og ask må få stå, og bør hegnes om. Likeledes hadde det vært ønskelig å støtte opp, fristille og få fram naturlig fornyelse av eik (tre småbusker av eik observert, trolig finnes noen flere). Hasselkratt må ikke hogges, spesielt ikke de gamle, grove (viktig insekt og sopp-habitat). De gamle furuene er i hovedsak stabile, kan bli meget gamle, og bør sannsynligvis få stå. Alt oppslag av platanlønn bør fjernes. Spredning av fremmede arter, som vandrer inn fra hager og brakkmarskarealer, kan endre vegetasjonen i ytterkanten av området. Dette gjelder spesielt kanadagullris. Kratt av hvitkornell helt i nord kan med fordel fjernes (Brandrud 2004)

Beliggenhet	
Naturtyper	
Artsmangfold	
Påvirkning	
Fremmede arter	
Skjøtsel	
Landskap	
Mangler	
Totalareal	43 daa

Rognerudskogen - Østensjøbekken

Id	BN00064190
Områdenavn	Rognerudskogen - Østensjøbekken
Kommuner	Oslo
Naturtype	Rik edellauvskog
Utforming	Rikt hasselkratt
Verdi	Lokalt viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.01.2003
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	<p>Lokalitetsskrivelse innlagt av SIS den 14.06.2004: Teksten under er hentet fra Brandrud (2004) hvor det også er mer å hente. Beliggenhet, naturgrunnlag, historie og inngrep Området ligger mellom Østensjøbekken og bebyggelsen langs Wetlesens vei og Rognerud, og består av en østvendt skråning som gradvis flater ut i øvre del. Rognerudbakken, en gammel skibakke der ovarennet nå er revet, deler nedre del av området i to. Området ligger på grunnfjell som kommer opp i dagen vest for Manglerud idrettsplass, samt enkelte steder i brattskråningen. Deler av området har vært benyttet som beitemark i tidligere tider. Området har ikke hatt skogsdrift på mange tiår, hvilket har medført at deler av området er i ferd med å få et visst gammelskogspreget. Langs gangveien langs Østensjøbekken og enkelte andre steder er det dumpet betydelige mengder hageavfall. I forbindelse med gjenåpning av deler av Østensjøbekken ble laget en midlertidig vei for fremføring av maskiner i en sti langs bekken. Dette, sammen med dumping av hageavfall, gjør at den nederste, flatlindte delen er betydelig påvirket. Vegetasjon og planteliv det store området kan deles hovedsakelig i fem deler: a) Sumpskog langs bekken: Her var det sannsynligvis tidligere elementer av velutviklet flommarkskog og kulturpåvirkede fuktenger, men med dagens reduserte vannføring og overflomming, har denne delen mer preg av frisk, sekundær lauvskog, snarere enn typisk sumpskog. Tresjiktet har varierende sammensetning; det er mest middels stor selje, osp og gråor, med en del rogn- og heggekraut, samt (mot bekken) også gråselje. Noen steder der det kommer ut fuktige sigt, er det preg av gråor-heggeskog. Enkelte grove, storvokste heggetrær forekommer. Ask er bare observert som noen små busker. Det forekommer enkelte trær av spisslønn, samt to, flerstammete, småvokste almetrær, og på den ene er én stamme død, trolig angrepet av almesyken. En flerstammete, liten lind er også observert (trolig nyetablert parklind). Feltsjiktet er stedvis frodig, høystaudepreget, med mye mjørdurt, en del bregner, enghumleblom og kranskonvall. På noen jordvoller langs gangveien opptrer forekomster av forvillet kjempekonvall (<i>Polygonatum multiflorum</i> x <i>odoratum</i>). b) Småbregnegrassskog ved hoppbakken: Rett sør for hoppbakken er det et parti med preg av etablert og relativt stabil grassskog. Her er det forholdsvis lite lauvinnslag, og eldre stubber kan tyde på at det har vært grandominert i hvertfall et stykke bakover i tid. Dette partiet har blåbær-småbregnegrasskogspreget, med mindre partier med lågurtgrassskog. c) Rik granhasselkog: Nederst i lia (under bergframspring på begge sider av hoppbakken) og sør for det grandominerte bestandet, er det rik blandskog med mye gamle hasselkratt, som har preg av gammel, rik hagemarkskog av den typen som finnes lengre sør, på lokalitet Tallbergåsen (se denne). Verdisetting for Naturtypekartlegging Den nederste delen av lia, med fukskogen på flaten ut mot bekken, er den rikeste og mest edelløvsogspregete delen, bl.a. med en sjelden fuglefauna, og ligger nær B-verdi. Biomangfoldet i den fuktige, rike, men nokså påvirkede (edel)løvsogsken bør kartlegges nærmere.
<B>Hensyn og skjøtsel: </B>
Trusler/aktuell skjøtsel (Brandrud 2004): Deler av området er mye påvirket og under endring. De største truslene mot områdets naturkvaliteter vurderes i dag å være tilgroing/fortetning av den gamle hagemarkskogen, uttørring og forandring av den tidligere sump/sumpskog, nedkapping og fjerning av døde trær, deponering av hageavfall og spredning av fremmede arter. Spredning av fremmede arter der det er dumpet hageavfall kan endre vegetasjonen i deler av området. I en haug med hageavfall langs Østensjøbekken ble den konkurransesterke og storvokste arten kjempespringfrø funnet. Hageavfall bør fjernes og det bør legges bedre til rette for å kunne bli kvitt hageavfall utenfor den verdifulle løvsksken. Området sør for hoppbakken, som har relativt stabilt preg av grassskog bør kunne utvikle seg i retning av naturtilstanden. I øvrige deler av skråningen mot øst, som har mer preg av tilgroende, tidligere ganske åpen eller hasseldominert hagemark, bør grana gradvis fjernes, og det bør tynnes noe også i løv-oppslaget. I den nedre fukskogen bør en forsøke å få fram elementer av edelløvsogs (alm, ask, spisslønn) ved fristilling.</p>
Beliggenhet	
Naturtyper	
Artsmangfold	
Påvirkning	
Fremmede arter	
Skjøtsel	
Landskap	
Mangler	
Totalareal	21 daa

Fakta: Naturtype

Bogerudmyra

Id	BN00064343
Områdenavn	Bogerudmyra
Kommuner	Oslo
Naturtype	Viktig bekkedrag
Utforming	
Verdi	Svært viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.01.1997
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	

Områdebeskrivelse innlagt av KAB den 19.12.2000: Bogerudmyra ligger i Østensjøvannet naturreservat. Beskrivelsen nedenfor omfatter hele reservatet inkl. Bogerudmyra. Østensjøvannet med nedslagsfelt ligger i et område med marin leire sørøst i Oslo. Nedslagsfeltet var tidligere preget av jord- og skogbruksdrift. I dag ligger tre drabantbyer i området og det antas at ca 60 000 mennesker sokner til vannet. Grunnforholdene i området tilsier at Østensjøvannet av natur er næringsrikt, men avrenning av plantenæringsstoffer fra landbruk og , i senere år, kloakk fra bebyggelse har gjort sjøen ekstremt næringsrik med periodevis oksygenvinn i bunnlagen. Tilførselen av kloakk er nå betraktelig redusert ved at kloakkvann føres til renseanlegg. Vannets viktigste funksjon er som raste- og hvileplass for fugl under trekk. Videre har vannet funksjon som hekke-, oppvekst- og oppholdsområde for fugl. Bakgrunnen for det rike fuglelivet skyldes ikke minst den frodige vegetasjonen. Østensjøvannet er en av Norges rikeste innsjøer når det gjelder vann- og sumpvannarter (helofytter) som utmerker innsjøen. I 1993 ble det påvist 442 plantearter ved vannet (NOA og ØV 1995). Østensjøvannet er en av Norges best undersøkte lokaliteter med tanke på flaggermus (Gjerde 1994) og det er observert 8 forskjellige arter ved vannet. Østensjøvannet har en spesielt rik bunndyrfauna. I tillegg har vannet stor limnologisk verdi. Den store befolkningskonsentrasjonen i nedslagsfeltet tilsier at vannet har stor betydning for naturopplevelse og rekreasjon. Beliggenheten gjør det dessuten velegnet til forskning og undervisning. Fakta om Østensjøvannet (fra Østensjøvannets Venner v/ Finn Gulbrandsen). Observert 212 fuglearter derav 42 rødlistearter. 115-140 arter passerer på trekk hvert år. 45-50 arter hekker hvert år. 440 plantearter påvist i Østensjøområdet, derav 3 rødlistearter. I tillegg flere sjeldne sopparter. Om lag halvparten av vegetasjonstypene som eksisterer i Oslos byggesone, finner man samlet på et brett rundt Østensjøvannet. 1835 insekter påvist derav 35 rødlistearter. Rødlistene vedrørende insekter er dårlig utarbeidet (jf. Lars Ove Hansen). Hele 93 arter blomsterfluer er påvist ved vannet, ingen er rødlistet foreløpig på tross av at minst en av artene kun er funnet en håndfull steder på kloden (orthonevra erythrogonia). 4 arter påvist ved vannet for første gang i global sammenheng. (Lars Ove Hansen) 39 nye insekter for Norge (1993-95, LOH). Pattedyr: 7 flaggermusarter, derav 4 rødlistearter. Fisk: Gjedde, mort, abbor og karuss. Amfibier: Padde, frok, spissnutet frok og liten salamander derav 2 rødlistearter. Bunndyr: Det vann i Norge med størst bunndyrteitet (ca. 40 000 dyr pr.kvm). 12 sneglearter - norsk rekord sammen med Borrevatn og Frognerjern ved Hamar.
<B>Hensyn og skjøtsel: </B>
Begrense oppslag av gran og hindre at truede arter blir skygget ut av for tett skog.

Beliggenhet	
Naturtyper	
Artsmangfold	
Påvirkning	
Fremmede arter	
Skjøtsel	
Landskap	
Mangler	
Totalareal	64 daa